

Notat

SUSTAINABLE INNOVATION

Til:	Miljødirektoratet v/ Ingvild Byskov
Fra:	Østfoldforskning AS v/ Kjersti Prestrud
Rapportnummer:	AR 09.19 / M-1493 2019
Dato:	16.10.2019

Unge og matsvinn

Innledning

Østfoldforskning har på oppdrag for Miljødirektoratet v/Ingvild Byskov gjort analyser med formålet å få frem mer detaljert kunnskap om de unge forbrukerne. Målet med analysene har vært å identifisere mulige målrettede virkemidler som kan rette seg direkte mot de forbrukerne som har forholdsvis høy matsvinnmengde.

Analysene tar utgangspunkt i resultater fra forbrukerundersøkelser gjennomført i 2017, 2018 og 2019 utført av Norstat og finansiert av Matvett AS. Resultatene er eid av Matvett AS. Totalt er det 3012 respondenter over de tre årene og i dette prosjektet er alle respondentene fra og med 18 år til og med 39 år plukket ut, som tilsvarer 1211 respondenter. Ettersom det ikke vil være mulig å få detaljert kunnskap om mengder matsvinn (i vekt) gjennom denne typen spørreundersøkelse, ble respondentene spurt om de har kastet 18 ulike matvaregrupper de siste 7 dagene.

Det er brukt både enkle frekvensfordelinger og statistiske analyser (kvikvadrattester) for å komme frem til resultatene i prosjektet. Det ble sett på både forskjeller innad i gruppen, blant annet mellom tre aldersgrupper, ulikt antall barn under 18 år i husholdningen, samt hva som skiller de unge fra de eldre.

Resultater

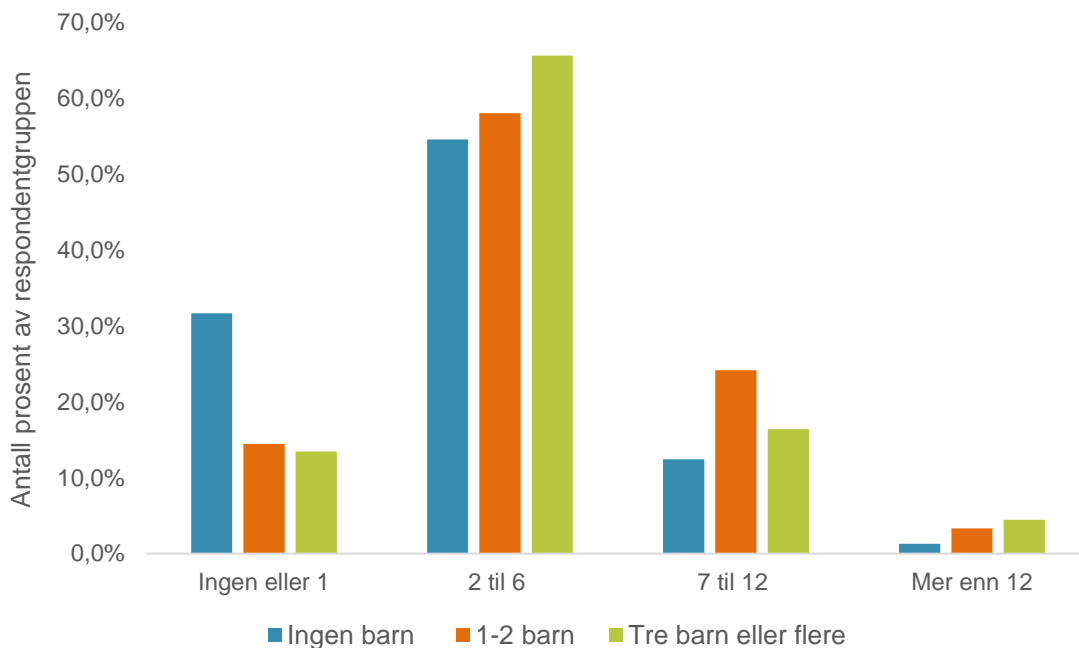
Egenskaper ved de yngste forbrukerne sammenliknet med resterende aldersgrupper

Generelt ser vi at de unge bor i større byer (mer enn 50 000 innbyggere) sammenliknet med de eldste aldersgruppene, som i større grad bor i mindre byer og på bygda. Videre er de yngste også oftere single eller bor hos foreldrene sine sammenliknet med den resterende befolkningen. De har naturligvis også generelt lavere inntekt enn de eldre forbrukerne. Dette gjelder spesielt de aller yngste, som vanligvis er studenter eller nylig utflyttet hjemmefra.

Hvem kaster mest mat blant de yngste?

Respondentene i dette studiet ble delt opp i de følgende aldersgruppene: 18-25 år (som typisk tilsvarer studenter), 26-32 år (typisk nyetablerte og/eller nye i arbeidslivet), og 33-39 år (typisk småbarnsforeldre). Analysene viste ingen signifikant forskjell mellom de tre aldersgruppene med tanke på antall matvaregrupper som de oppgav ble kastet den siste uken.

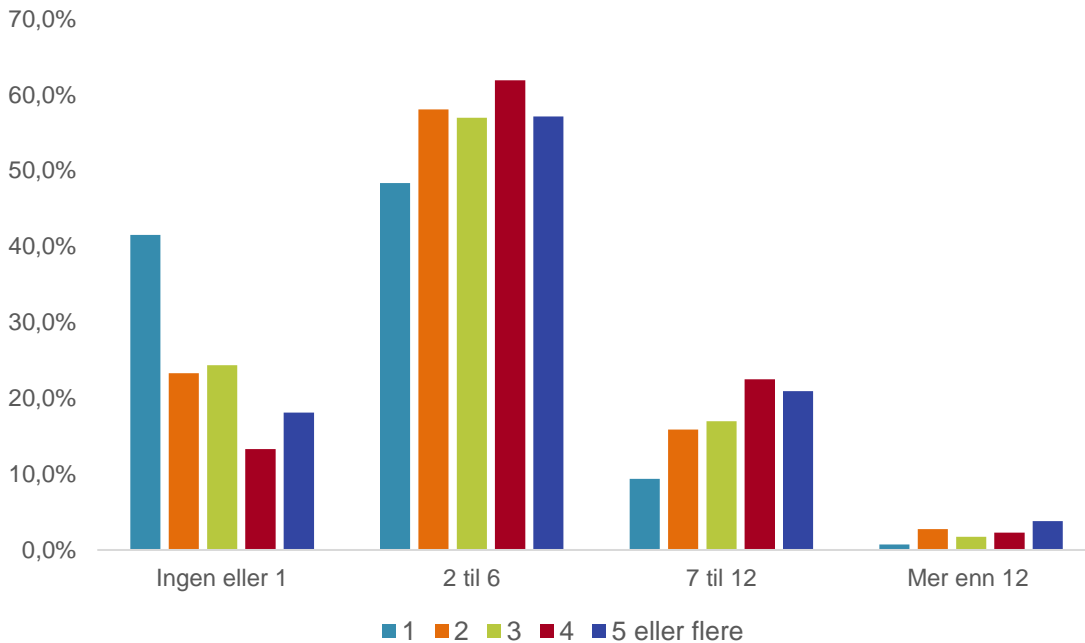
Det ble derimot sett signifikante forskjeller i antall kastete matvaregrupper når antall barn i husholdningen ble koblet mot antall kastede matvaregrupper. Figur 1 viser hvor mange prosent av de ulike familietyperne (mht. antall barn) som har oppgitt at de kastet hhv. 0-1, 2-6, 7-12 eller over 12 produktgrupper den siste uka.

Figur 1 Andel respondenter fordelt etter antall barn under 18 som oppgir å ha kastet ulikt antall matvaregrupper (av totalt 18) de siste 7 dagene

Av figuren ser vi at de som har mer enn ett barn under 18 år i husholdningen, hyppigst oppgir å ha kastet over 7 produkter av de 18 matvaregruppene i undersøkelsen.

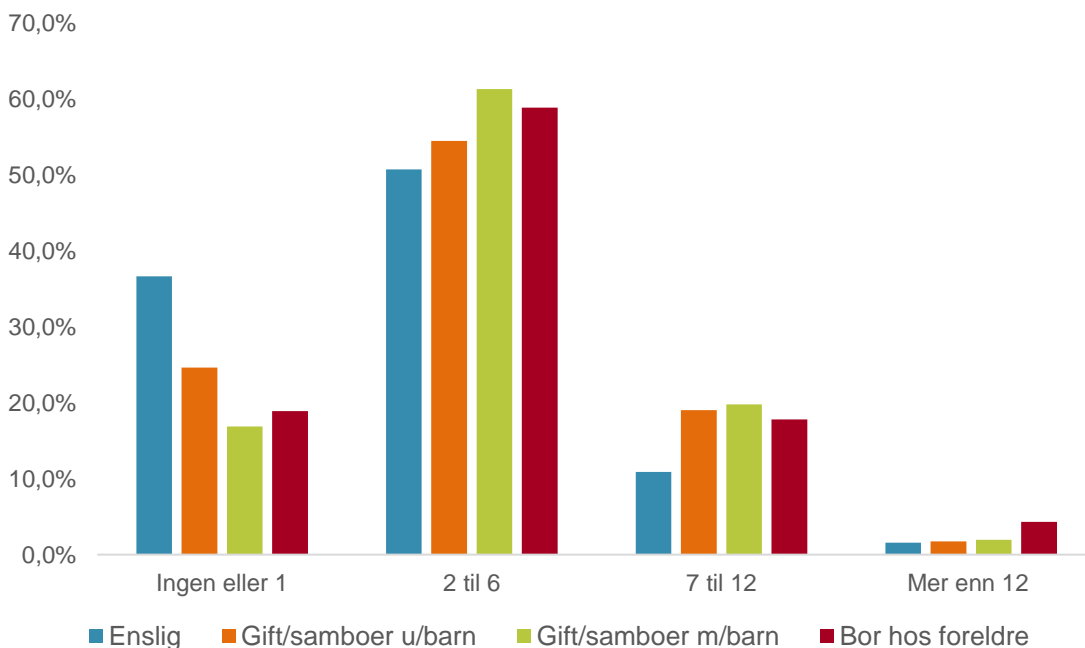
Videre er det også signifikant sammenheng mellom totalt antall personer i husholdningen og antall matvaregrupper kastet den siste uka.

Figur 2 Andel respondenter fordelt etter antall personer i husholdningen som oppgir å ha kastet ulikt antall matvaregrupper (av totalt 18) de siste 7 dagene

Figur 2 viser at de som kun er én person i husholdningen oppgir å kaste færre matvaregrupper enn de resterende husholdningene.

Resultatene presentert i Figur 2 bekreftes av resultatene knyttet til sivil status, som er en tredje faktor som viser seg å være signifikant koblet til matkasting for de unge forbrukerne. Av Figur 3 ser vi at enslige oppgir hyppigst å kaste lite (0-1 produktgrupper), mens de som er gift/samboer og har barn er de som hyppigst oppgir å kaste mer (mellom 2 og 12) produktgrupper.

Figur 3 Andel respondenter fordelt på ulik sivilstatus som oppgir å ha kastet ulikt antall matvaregrupper (av totalt 18) de siste 7 dagene

Sosiodemografiske faktorer som **ikke** tyder på å være knyttet til forskjellen i antall kastede produktgrupper blant de unge forbrukerne er bosted (hverken landsdel eller størrelse på tettsted/by), arbeidssituasjon (arbeid/student), kjønn og inntekt. Dette underbygger resultatene presentert i hovedrapporten for forbrukerundersøkelsen, nemlig at tilgjengelig tid er en av de viktigste faktorene.

Adferd og holdninger

Videre ble det gjennomført analyser for å se på hvordan adferden til de yngre forbrukerne skiller seg fra de eldre aldersgruppene. I tabellen er det hovedsakelig fokusert på forskjellen mellom de under 40 og de over 40 år.

Tabell 1   **Forskjell på adferd og holdninger for aldersgruppene ung (18-40 år) og gammel (40 +)**

Adferd/holdning	Resultater
Bruker handleliste	Dette gjør de eldre i betydelig større grad enn de yngre
Vet hva som trengs til eget forbruk når det handles mat	De eldre vet dette i større grad enn de yngre.
Passer på riktig oppbevaring på vei hjem og hjemme	De eldre aldersgruppene oppgir å være enig i dette i større grad enn de yngre.
Blir ofte fristet til å kjøpe for store/for mange enheter	De yngre gjør dette i større grad enn de eldre.
Kaster alltid mat gått ut på dato merket «Siste forbruksdato»	Dette gjør yngre i større grad enn de eldre, men for «Best før» er det mindre sammenheng med alder.
Spiser alltid opp middagsrester	Eldre oppgir å gjøre dette i betydelig større grad enn de yngre.
Prøver ofte ut nye matvarer som kastes fordi de ikke smakte godt	Noe større grad for yngre enn eldre.
Kaster mat med redusert kvalitet og velger ferskere produkter	De yngste gruppene oppgir å gjøre dette i betydelig større grad enn de eldre.
Den økonomiske verdien av maten vi kaster har liten betydning og bidrar i liten grad til å begrense min matkasting	Andelen som svarer enig/meget enig øker med alder.
Matkasting fra vår hush. Har liten miljømessig effekt og bidrar i liten grad til å begrense min matkasting	Flere yngre som svarer uenig/meget uenig i dette, sammenliknet med eldre.
I vår hush. kildesorterer vi alltid matavfallet for å bidra til bedre miljø	Færre unge enn eldre svarer enig/meget enig på dette spørsmålet

Tabellen viser at for alle adferdsspørsmålene har de eldre (over 40) forbrukerne en mer matbesparende adferd sammenliknet med de yngre.

Det at flere yngre enn eldre svarer at økonomi påvirker dem til å kaste matkastingen deres viser at tilgjengelig inntekt kan bety noe for matkasting, selv om analysene ikke viser at inntekt har en direkte sammenheng med matkastehyppighet. I tillegg viser det seg at de yngre gruppene mener at den miljømessige effekten av matsvinn bidrar til å begrense matkastingen. Dette kan tyde på at selv om eldre oppgir sjeldnere matkasting enn de yngre, så er dette ikke nødvendigvis et bevisst handlemønster knyttet til økonomisk verdi eller miljømessig effekt, men i større grad henger sammen med hvilket forhold de hadde til mat da de vokste opp. Likevel svarer bare hhv. 66 % (18-

25 år) og 77 % (26-39 år) at de kildesorterer matavfall av hensyn til miljøet, mot opp mot 85 % for de eldre aldersgruppene, noe som motstrider resultatet om at flere unge enn eldre gjør bevisste valg med tanke på matavfall i et miljøperspektiv.

For aldersgruppene innenfor «de unge» (under 40) er det signifikante forskjeller for følgende adferd og holdninger:

- Jeg holder maten alltid godt kjølt i transporten hjem. (de over 33 gjør dette i større grad enn de yngre)
- Jeg oppbevarer alltid maten riktig hjemme (over 33 i større grad enn de andre)
- De under 25 er mer bevisst miljømessig effekt av matkasting enn de over 25.
- Kildesortering: de mellom 25 og 32 er den gruppen som i størst grad oppgir at de alltid kildesortere matavfallet.

Oppbevaring og håndtering av mat (2019)

I 2019 ble det innført et nytt spørsmål i forbrukerundersøkelsen, knyttet til kunnskap om oppbevaring og håndtering av mat samt tilstandsvurdering av maten. En analyse av disse spørsmålene knyttet topp mot alder, viser at det er betydelige forskjeller i grad av kunnskap om oppbevaring av mat og hva slags mat som kan spises selv om noe av produktet er ødelagt/muggent.

Merk at det i denne sammenhengen ikke er noen betydelige forskjeller mellom de yngste og de nest yngste forbrukerne (hhv. 18-25 og 26-39 i denne delen analysen).

Tabell 2   Forskjell på kunnskap om oppbevaring og håndtering av mat samt tilstandsvurdering av maten for aldersgruppene ung (18-40 år) og gammel (40 +)

Påstand knyttet til håndtering og oppbevaring av mat	Utdypning
Jeg vet hva jeg skal gjøre med rester	Yngre har mindre kunnskap om hvordan bruke rester enn de eldre.
Jeg vet generelt hva slags mat som kan fryses	Yngre har noe mindre kunnskap knyttet til frysing enn eldre.
Vet hva slags mat som kan spises selv om deler av maten er muggen/skadet	Eldre vet dette bedre enn de yngste; her er det stor forskjell.
Vet hvordan ulike matvarer bør tines fra frossen stand	Eldre vet dette bedre enn yngste; her er det stor forskjell.
Vet hvordan ulike matvarer bør oppbevares	Betydelig større andel eldre vet dette sammenlignet med yngre; her er det stor forskjell.

Resultatene som kommer frem av denne tabellen tyder på at de yngste forbrukergruppene kan behøve mer informasjon og kunnskap knyttet til oppbevaring og håndtering av ulike typer mat.